

Knoppenvoorstel Openbare Ruimte

Opties en risico's in kaart brengen van de financiële vertaling van de BrinQ-visie en actualisatie groot onderhoud wegen.

CONCEPT

Opgesteld door:
Medewerkers Openbare Ruimte en controller
Versie: 2 mei 2019

CONCEPT

Inhoud

Knoppenvoorstel Openbare Ruimte	4
1. Bestuur samenvatting	4
BrinQ en actualisatie onderhoudsbudgetten	4
Groot onderhoud wegen	5
Voorziening riolering	5
Conclusie	5
2. Inleiding	6
3. BrinQ-visie en de financiële gevolgen	7
4. BrinQ-visie uitwerking en besparingsopties	10
4.1. Wegbeheer en groot onderhoud wegen	10
4.2. Verkeer en Vervoer	10
4.3. Sloten en bermen	11
4.4. Plantsoenen	13
4.5. Bomen	14
4.6. Houtwallen en singels	17
Houtwallen en singels	17
4.7. Speelplaatsen	18
5. Voorziening groot onderhoud wegen 2019-2028	19
Terugblik:	19
Actualisatie wegenbeheerplan	20
6. Voorziening riolering	24
Algemeen	24
Huidige stand van de voorziening	24
Mogelijkheden voor de toekomst	25
Invloed verlaging rioolheffing	26
7. Conclusie en draaiknoppen	27
Scenario's	27

Knoppenvoorstel Openbare Ruimte

1. Bestuur samenvatting

In bijgevoegde knoppenvoorstel zijn de diverse onderdelen van de openbare ruimte aan bod gekomen. Deze onderdelen hebben betrekking op de BrinQ-visie, de actualisatie van de onderhoudsbudgetten, de voorziening van het groot onderhoud wegen en de voorziening riolering. Per onderdeel wordt hierna een korte samenvatting gegeven, waarbij voor de uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de rest van deze notitie.

BrinQ en actualisatie onderhoudsbudgetten

In het voorjaar van 2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met de BrinQ-visie. Er heeft toen geen financiële vertaling plaatsgevonden. Deze financiële doorrekening was begin 2019 gereed. Naast de gevolgen uit het BrinQ-visie (Schoon en heel, veilig, toegankelijk duurzaam) is er tevens gekeken naar de ontwikkelingen in de budgetten en de stand van de openbare ruimte. Op basis hiervan zijn budgetten aangevraagd, zoals ze hieronder zijn opgenomen.

Onderdeel	Participatie	Desinvestering	Risico's	Recreatie	Capaciteit	Bedrag 2019	Bedrag 2020
Verkeer en vervoer	ja	nee	nee	ja	ja	5.000	5.000
Sloten	nee	ja	ja	ja	ja	200.700	200.700
Bermen langs wegen/fietspaden	ja	nee	beperkt	ja	ja	12.100	12.100
Plantsoenen	ja	nee	nee	ja	ja	12.150	12.150
Bomen	nee	ja	ja	ja	ja	143.500	143.500
Houtwallen en singels	nee	ja	nee	ja	ja	50.000	25.000
Speelterrinen	ja	nee	nee	nee	nee	91.750	71.750
						515.200	470.200

Per onderdeel is gekeken naar het aangevraagde bedrag, de risico's die gelopen worden en op welke grond het bedrag is aangevraagd. We hebben hierbij onderscheid gemaakt in de vraag is dit voortgekomen uit het participatietraject dat is doorlopen met de stakeholders (participatiekolom), is er sprake van desinvestering als het onderhoud of de investering niet wordt uitgevoerd (desinvesteringskolom), lopen we risico's wanneer het onderhoud of de investering niet wordt uitgevoerd, waarbij hiermee wordt bedoeld zijn we aansprakelijk bij nalatigheid, (risico-kolom), is het extra bedrag nodig om de recreatieve functie van onze gemeente in stand te houden (recreatiekolom) en is er capaciteit binnen onze gemeente om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren (capaciteitskolom). Daarnaast zijn de aangevraagde bedragen voor 2019 en 2020 opgenomen. In de notitie is deze uitgebreid naar 2023.

Mogelijke knoppen waaraan gedraaid kan worden om de budgetten te verlagen en toch de risico's wat beperkt te houden en wel te kunnen voldoen aan het participatietraject hebben ervoor gezorgd dat we de volgende aanvragen voorstellen.

Onderdeel	Optie	2019	2020	2021	2022	2023
Verkeer en vervoer	Dekken uit eigen budget	0	0	0	0	0
Sloten	Fasern in 10 jaar i.p.v. 5 jaar	166.362	166.362	166.362	166.362	166.362
Bermen langs wegen/fietspaden		12.100	12.100	12.100	12.100	12.100
Plantsoenen	Onderhoud levert besparing op	0	0	0	-25.000	-30.000
Bomen	Fasern in 6 jaar i.p.v. 4 jaar	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Houtwallen en singels	Meer werken met vrijwilligers	40.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Speelterrinen	Beleid handhaven	-18.400	-18.400	-18.400	-18.400	-18.400
		300.062	275.062	275.062	250.062	245.062

Deze aanpassingen zijn conform optie 4 (hoofdstuk 7) in de notitie

Voorziening groot onderhoud wegen

Het wegenbeheerplan is geactualiseerd voor de komende tien jaar. Bij deze actualisatie heeft een nieuwe visuele weginspectie plaatsgevonden, zijn de aanlegjaren van de wegen aangevuld en is naar de kosten voor groot onderhoud van de wegen voor de komende tien jaar gekeken. Doordat de vorige inspectie onvoldoende is geweest, de conclusie is getrokken op onvolledige gegevens en er nu twee relatief dure jaren (2027-2028) bij komen, blijkt het noodzakelijk om de dotatie aan de voorziening wegen te verhogen van € 515.000 naar € 1.120.000. Dit is een verhoging van € 605.000. Wij zien dat dit een significante verhoging is en hebben gekeken naar de mogelijkheden om deze verhoging te temperen. Mogelijkheden hiertoe zijn:

- Doodlopende wegen waar geen woningen aan staan of wegen met uitsluitend een agrarische functie omvormen.
- Wegen met een gecombineerde functie van zowel agrarisch gebruik als knooppuntenfietsroute omvormen naar een betonverharding.
- Een afgezwakte onderhoudsmaatregel toepassen zonder dat dit meteen tot kapitaalsvernietiging leidt.
- Tot slot zijn een aantal wegen in de planning gekomen terwijl deze al ingepland stonden voor groot onderhoud en in 2018 zijn uitgevoerd of waar een krediet voor beschikbaar was.

Dit kan een totale besparing van circa € 2.251.000 opleveren.

Bovenstaand uitgangspunten zouden dan als kader vanuit de raad moeten worden gegeven, aangezien dit voor de omwonenden tot discussie kan leiden.

Daarnaast is in de jaren 2024 tot en met 2028 gekeken welke wegen hierin staan die we nog kunnen uitstellen. Dat levert ook een besparing op van € 952.000 in die jaren. Met deze voorgaande aanpassingen zou dit betekenen dat de jaarlijkse dotatie niet met € 605.000 maar met € 380.000 zal toenemen. Waarbij de risico's beperkt zouden kunnen blijven.

Voorziening riolering

De afgelopen jaren is gebleken dat de voorziening riolering gestaag oploopt. Dit komt mede doordat geraamde investering niet of later worden uitgevoerd. Er is bekeken welke ruimte er is binnen de voorziening riolering om hiermee de rioolheffing te kunnen verlagen. Hiermee zou dan de onroerend zaakbelasting verhoogd kunnen worden, waarbij dit geen invloed heeft op de lasten van de burger. De ruimte hiervoor is € 100.000 op de investeringen en dus de dotatie aan de voorziening. Daarnaast is er nog de mogelijkheid om € 73.000 te besparen op de kosten, maar er wordt voor gekozen om deze verlaging van de budgetten en dus de verlaging van de rioolheffing niet door te voeren. De reden hiervoor is dat er in de komende periode wordt verwacht dat er klimaatmaatregelen genomen moeten worden en we daarvoor deze ruimte kunnen benutten.

Conclusie

Op basis van bovenstaande gegevens worden de volgende aanvragen voorgesteld in de Voorjaarsrapportage 2019.

	2019	2020	2021	2022	2023
BrinQ en aanpassing onderhoudsbudgetten	300.062	275.062	275.062	250.062	145.062
Groot onderhoud wegen	380.000	380.000	380.000	380.000	380.000
	680.062	655.062	655.062	630.062	525.062

Waarbij een verhoging van de onroerend zaakbelasting met € 100.000 zou kunnen worden gedekt uit een verlaging van de rioolheffing met € 100.000.

2. Inleiding

Bij Openbare Ruimte doen zich een aantal ontwikkelingen voor, te weten de financiële vertaling van de BrinQ-visie en de actualisatie van het wegenbeheerplan. Deze ontwikkelingen hebben een financiële uitzetting van de begroting tot gevolg. Om een stuk dekking hiervoor te vinden is er ook gekeken of er ruimte is in de budgetten/kredieten van riolering. Om al deze ontwikkelingen en de verschillende opties in kaart te brengen, is dit rapport geschreven. De indeling van dit rapport is als volgt:

- Toelichting op de BrinQ-visie en de financiële gevolgen
- In kaart brengen van de besparingsopties en risico's van de BrinQ-visie
- Toelichting op de actualisatie van het wegenbeheerplan inclusief besparingsopties
- Toelichting op de voorziening riolering inclusief besparingsopties
- Conclusie en cijfermatig inzicht in de verschillende opties

CONCEPT

3. BrinQ-visie en de financiële gevolgen

In het voorjaar van 2018 is de Visie op de openbare ruimte, BrinQ aan de gemeenteraad aangeboden en de gemeenteraad heeft hiermee ingestemd. Deze visie moest nog worden uitgewerkt in beheersplannen en de financiële gevolgen moesten nog in kaart worden gebracht. De basisvoorwaarden die zijn geformuleerd in het de nieuwe visie zijn:

Met deze basisvoorwaarden zijn de diverse medewerkers van Openbare Ruimte aan de slag gegaan om dit om te zetten naar budgetten. Dit is gedaan op de volgende onderdelen:

- Wegbeheer
- Groot onderhoud wegen
- Verkeer en vervoer
- Sloten en bermen
- Plantsoenen
- Begraafplaatsen
- Bomen
- Houtwallen en singels
- Speelplaatsen

Naast de gevolgen uit de BrinQ-visie zijn de onderhoudsbudgetten in zijn geheel onder de loep genomen en is bekeken waar achterstallig onderhoud is. Dit alles is financieel vertaald en dan zou het plaatje er als volgt uitzien:

Discipline	Jaarlijkse kosten (nieuw)		Eenmalig ingrijpen (herstellen achterstanden)			Totaal benodigd budget per jaar					
	Budget (actueel)	Beheer en onderhoud	Dotatie voorziening	Begroot (totaal)	Spreading (jaren)	Jaarkosten	2019	2020	2021	2022	2023
Wegbeheer	€ 203.545	€ 203.545					€ 203.545	€ 203.545	€ 203.545	€ 203.545	€ 203.545
Groot onderhoud wegen (voorziening)	€ 515.000		€ 515.000 *				€ 515.000	€ 515.000	€ 515.000	€ 515.000	€ 515.000
Onderhoud wegen jaarlijks	€ 332.400	€ 332.400					€ 332.400	€ 332.400	€ 332.400	€ 332.400	€ 332.400
Verkeer en vervoer	€ 14.800	€ 19.800					€ 19.800	€ 19.800	€ 19.800	€ 19.800	€ 19.800
Sloten en bermen											
<i>Bermen langs wegen</i>	€ 259.555	€ 257.400					€ 257.400	€ 257.400	€ 257.400	€ 257.400	€ 257.400
<i>Bermen langs fietspaden</i>	€ 6.000	€ 18.100					€ 18.100	€ 18.100	€ 18.100	€ 18.100	€ 18.100
<i>Sloten</i>	€ 83.800	€ 199.889		€ 433.830	5	€ 86.766	€ 286.655	€ 286.655	€ 286.655	€ 286.655	€ 286.655
Plantsoenen	€ 776.100	€ 776.100		€ 121.500	10	€ 12.150	€ 788.250	€ 788.250	€ 788.250	€ 788.250	€ 788.250
Begraafplaatsen	€ 204.800	€ 204.800					€ 204.800	€ 204.800	€ 204.800	€ 204.800	€ 204.800
Bomen	€ 189.000	€ 170.000	€ 32.500	€ 520.000	4	€ 130.000	€ 332.500	€ 332.500	€ 332.500	€ 332.500	€ 202.500
Houtwallen en singels	€ -	€ 25.000		€ 25.000	1	€ 25.000	€ 50.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Speelplaatsen	€ 18.400	€ 19.400	€ 70.750	€ 20.000	1	€ 20.000	€ 110.150	€ 90.150	€ 90.150	€ 90.150	€ 90.150
Totalen	€ 2.399.855						€ 2.915.055	€ 2.870.055	€ 2.870.055	€ 2.870.055	€ 2.740.055
Verschil t.o.v. huidig totaal beheerbudget							€ -515.200	€ -470.200	€ -470.200	€ -470.200	€ -340.200

* De extra dotatie aan de voorziening wegen wordt uitgewerkt in hoofdstuk 4. Dit is geen gevolg uit de BrinQ-visie, maar is op basis van de actualisatie. Daarom is in dit overzicht deze verhoging niet meegenomen.

De financiële impact van de BrinQ-visie en de actualisatie van de onderhoudsbudgetten op basis van hetgeen dat nodig is, is dus voor de eerste vier jaar rond een half miljoen. Aangezien dat een behoorlijk beslag legt op de financiële begroting is aan de medewerkers van Openbare Ruimte gevraagd om de noodzaak van het extra budget in kaart te brengen, aan te geven welke risico's er gelopen worden wanneer het niet wordt uitgevoerd en welke opties er zijn om het aangevraagde budget te verlagen met de daarbij behorende risico's. Dit wordt in de volgende paragrafen uitgewerkt.

CONCEPT

4. BrinQ-visie uitwerking en besparingsopties

De uitwerking en besparingsopties is ingedeeld naar de diverse onderdelen zoals in de vorige paragraaf is benoemd. Per onderdeel worden de noodzaak van de budgetaanvraag, besparingsopties en risico's aangegeven. Daarnaast is beoordeeld of welke grond de budgetaanvraag wordt gedaan. De criteria die hiervoor zijn aangelegd zijn:

- Participatie: is er sprake van een toename van het budget naar aanleiding van het participatietraject dat is doorlopen in het BrinQ traject
- Desinvestering: is er sprake van desinvestering, oftewel kapitaalvernietiging, als we deze kosten niet gaan maken
- Risico's: lopen we risico's op het gebied van schadeclaims als het onderhoudsniveau slechter wordt en voldoen we hiermee aan de wettelijke zorgplicht
- Recreatie: is er sprake van een afbreuk van het karakter van Westerveld, waardoor er minder recreatie zou kunnen komen
- Capaciteit: kunnen de extra werkzaamheden worden uitgevoerd binnen de huidige capaciteit van de gemeente

Deze criteria zullen per onderdeel in een kruisjestabel worden aangegeven. Mocht het nadere toelichting behoeven dan wordt dit aangegeven.

4.1. Wegbeheer en groot onderhoud wegen

Voor het reguliere wegbeheer wordt geen extra budget aangevraagd voor de BrinQ-visie. Dat kan binnen het huidige budget geregeld worden. Daarnaast heeft een actualisatie van het wegenbeheerplan plaatsgevonden. Deze gevolgen worden in hoofdstuk 4 toegelicht.

4.2. Verkeer en Vervoer

Om te voldoen aan voornamelijk het onderdeel schoon en heel uit de basisvoorwaarden is het voor verkeer van belang dat de verkeersborden en dan met name de voormalige ANWB bewegwijzering (is nu NBD) regelmatig wordt schoongemaakt en onderhouden. Dit wordt gedaan door de NBD. Voor deze bebording is het huidige onderhoudsbudget vaak ontoereikend. Om hieraan te voldoen is een jaarlijks bedrag van € 5.000 nodig.

Onderdeel	Participatie	Desinvestering	Risico's	Recreatie	Capaciteit
Verkeer en vervoer	ja	nee	nee	ja	ja

Verkeer en vervoer					
	2019	2020	2021	2022	2023
Huidig budget	14.800	14.800	14.800	14.800	14.800
Benodigd budget	19.800	19.800	19.800	19.800	19.800
Extra aanvraag	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Toelichting					
Het huidige onderhoudsbudget voor wegmeubilair (verkeersborden, bewegwijzering en dergelijke) is ontoereikend om te voldoen aan de uitgangspunten van de BrinQ-visie.					
Risico's					
De gemeente is als wegbeheerder aansprakelijk bij ongevallen door ondeugdelijk wegmeubilair. Bovendien is slechte bewegwijzering geen visitekaartje voor een toeristische gemeente als Westerveld.					
Opties voor fasering of niet uitvoeren					
1.	geen extra budget				
Toelichting					
Als er geen extra budget bij komt kan deze bewegwijzering niet structureel onderhouden worden. De mate waarin dit onderhoud wel of niet kan plaatsvinden is afhankelijk van de kosten van onderhoud voor de overige verkeersborden. In het kader van het GVVP wordt een aanzet gemaakt voor een sanering van de verkeersborden in de gemeente. Naar verwachting levert een sanering een (kleine) besparing op. Dit kan wellicht ingezet worden voor de voormalige ANWB bebording,					

Risico's

De kans op schade is aanwezig door nalatigheid m.b.t. onderhoud aan de bewegwijzering. Voldoet niet aan de basisvoorwaarden BrinQ.

Advies vanuit de vakafdeling

We zouden graag dit extra budget inzetten, maar zien wel mogelijkheden om het binnen het budget op te vangen, mits uit de sanering i.h.k.v. het GVVP inderdaad ruimte oplevert.

4.3. Sloten en bermen

De sloten en bermen kunnen worden verdeeld in drie onderdelen, te weten de bermen langs de wegen en fietspad, de bermen langs de fietspaden de sloten. De grootste aanvraag is voor het onderdeel sloten.

Onderdeel	Participatie	Desinvestering	Risico's	Recreatie	Capaciteit
Sloten	nee	ja	ja	ja	ja
Bermen langs wegen/fietspaden	ja	nee	beperkt	ja	ja

Sloten en bermen

	2019	2020	2021	2022	2023
Huidig budget	349.355	349.355	349.355	349.355	349.355
Benodigd budget	562.155	562.155	562.155	562.155	562.155
Extra aanvraag	212.800	212.800	212.800	212.800	212.800
Extra aanvraag bermen	12.100	12.100	12.100	12.100	12.100
Extra aanvraag sloten	200.700	200.700	200.700	200.700	200.700

Toelichting

In 2010 zijn de onderhoudsniveaus van de openbare ruimte omlaag gebracht. Er heeft toen een bezuiniging plaatsgevonden op het geheel van openbare ruimte van € 400.000. Voor dit onderdeel is dat € 10.000 geweest. Daarnaast is er vanaf 2015 een bedrag van € 100.000 ten laste van dit budget gebracht om beschikbaar te stellen voor dorpskracht. Mede door de beperkte financiële ruimte zijn er nu achterstanden, met name in het gebied zonder dorpskracht. De BrinQ-visie van de inwoners vraagt om een technisch minimum. Deze kostenraming gaat uit van een onderhoudsplan om dit technisch minimum zoveel mogelijk te behalen. Om het aan te vragen bedrag lager te maken is om voor een bepaalde categorie sloten gekozen om dit minder te onderhouden dan benodigd, dit is een bedrag van € 61.558.

De aanvraag bestaat uit 3 onderdelen namelijk: Bermen maaien, regulier onderhoud sloten en achterstanden in sloten wegwerken. De werkzaamheden om achterstanden in slootonderhoud weg te werken zijn uitgespreid over 5 jaar.

Door de klimaatverandering hebben we de laatste jaren steeds vaker en steeds heftiger regenbuien. Dit onderhoudsplan heeft als doel om het watersysteem in de basis op orde te brengen. In een ander traject wordt aan de hand van resultaten van stresstesten met maatwerk het watersysteem klimaatrobuster gemaakt.

Risico's

Als het budget niet wordt opgehoogd volgens deze kostenraming, zal bij 40% van de sloten ernstige hinder en overlast ontstaan bij hevige regenbuien. Hinder in de vorm van water op straat en water op particuliere percelen. Overlast in de vorm van schade aan particuliere bezit.

Opties voor fasering of niet uitvoeren					
1.	Alleen regulier onderhoud met huidige achterstanden				
<u>Toelichting</u>					
Alleen regulier onderhoud uitvoeren. Huidige achterstanden blijven aanwezig en worden groter. Regulier onderhoud is met name het maaien van de sloten.					
<u>Risico's</u>					
Grof geschat zal bij 25% van de sloten hinder en overlast ontstaan bij hevige regenbuien, dit is afhankelijk van de heftigheid van de bui. Met deze optie zal de hinder en overlast met de komende jaren toenemen bij de sloten. Achterstanden worden steeds groter.					
	2019	2020	2021	2022	2023
Extra aanvraag bij deze optie	126.000	126.000	126.000	126.000	126.000
2.	Alleen achterstanden wegwerken				
<u>Toelichting</u>					
Alleen achterstanden wegwerken verspreid over 5 jaar. Geen extra regulier onderhoud.					
<u>Risico's</u>					
Door het ontbreken van extra regulier onderhoud zal dit bij 30% van de sloten ernstige hinder opleveren bij hevige regenbuien. Door dit eenmalig ingrijpen zal de algehele staat van de sloten verslechteren.					
	2019	2020	2021	2022	2023
Extra aanvraag bij deze optie	86.766	86.766	86.766	86.766	86.766
3.	Langere spreiding achterstanden wegwerken				
<u>Toelichting</u>					
Achterstanden wegwerken verspreid over 10 jaar. Verder alles volgens de oorspronkelijk aanvraag.					
<u>Risico's</u>					
Eerder genoemde risico's van hinder en overlast bij hevige buien zullen pas na 10 jaar weggenomen zijn.					
	2019	2020	2021	2022	2023
Extra aanvraag bij deze optie	178.462	178.462	178.462	178.462	178.462

Advies vanuit de vakafdeling

Ons advies is om voor de oorspronkelijke aanvraag te kiezen om de volgende redenen:

- Er zijn achterstanden ontstaan door eerdere bezuinigingen. Ook zonder de visie op de openbare ruimte (BrinQ) van de inwoners is het nodig om het slootonderhoud te verbeteren en achterstanden weg te werken.
- Gezien de klimaatverandering is het belangrijk dat het watersysteem in de basis op orde is. Hiermee kan het inpassen van het uit de stresstesten gebleken maatwerk volgend jaar efficiënter worden uitgevoerd.
- In de oorspronkelijke aanvraag zit al een bezuiniging voor 25% van de sloten.

4.4. Plantsoenen

Om het plantsoenbeheer conform de basisvoorwaarden uit te voeren zal er voor de komende tien jaar een extra investering van totaal € 121.500 moeten worden gedaan. Deze extra investering is hieronder in het jaarbudget verwerkt.

Onderdeel	Participatie	Desinvestering	Risico's	Recreatie	Capaciteit
Plantsoenen	ja	nee	nee	ja	ja

Plantsoenen					
	2019	2020	2021	2022	2023
Huidig budget	776.100	776.100	776.100	776.100	776.100
Benodigd budget	788.250	788.250	788.250	788.250	788.250
Extra aanvraag	12.150	12.150	12.150	12.150	12.150
Toelichting					
Door de verlaging van het onderhoudsniveau (van basis naar laag), welke is gebaseerd op de in 2010 doorgevoerde bezuinigingen, zijn de beplantingsvakken (heesters en struikrozen) sterk verouderd en moeten worden omgevormd. Het is noodzakelijk dat de beplantingsvakken structureel worden omgevormd naar eenvoudig beheerbare beplantingsvakken die een bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Op deze wijze wordt niet alleen de kwaliteit van het groen verbeterd maar wordt ook een bijdrage geleverd aan de bestrijding van de eikenprocessierups.					
Risico's					
Onze inwoners zijn momenteel niet tevreden over de kwaliteit van de openbare plantsoenen (zie enquête BrinQ en project BrinQ). Risico is: het aantal klachten zal toenemen en wij laten een kans liggen om de biodiversiteit te vergroten en dus een kans voor de bestrijding van de eikenprocessierups.					
Opties voor fasering of niet uitvoeren					
1.	Omvorming over een langere termijn doorvoeren				
Toelichting					
Wanneer we de omvorming in een langzamer tempo doorvoeren zouden we wel besparing op de onderhoudskosten kunnen realiseren. Door de omvorming wordt het onderhoud namelijk minder intensief, omdat er gebruik wordt gemaakt van dichte plantvakken en weinig snoei. Daarnaast wordt beplanting gekozen die langer meegaat. Met deze besparing zouden we wel tegemoet kunnen komen aan de wensen van de bewoners alleen de termijn is langer. Daarnaast is het mogelijk om door de andere wijze van het inrichten van de plantvakken op termijn (in 10 jaar) een oplopende besparing te realiseren van totaal € 50.000.					
Risico's					
Er bestaat een kans dat het aantal klachten zal toenemen. Daarnaast zal de invoering van de biodiversiteit vertragen, waarbij de overlast van bijvoorbeeld de eikenprocessierups zal blijven.					
	2019	2020	2021	2022	2023
Extra aanvraag bij deze optie	€ 0	€ 0	€ 0	€ - 25.000	€ -30.000

Advies vanuit de vakafdeling

Bij voorkeur zouden we het extra budget ontvangen, maar gezien de financiële situatie en de aanvragen met meer noodzaak kunnen wij ermee instemmen dat het budget niet verhoogd wordt en op termijn verlaagd wordt

4.5. Bomen

Onderstaande notitie is geschreven door de beleidsmedewerker die het bomenareaal in zijn portefeuille heeft.

Onderdeel	Participatie	Desinvestering	Risico's	Recreatie	Capaciteit
Bomen	nee	ja	ja	ja	ja

De financiële impact van dit onderdeel is als volgt:

Bomen	2019	2020	2021	2022	2023
Huidig budget	189.000	189.000	189.000	189.000	189.000
Benodigd budget	332.500	332.500	332.500	332.500	202.500
Extra aanvraag	143.500	143.500	143.500	143.500	113.500

'BOMEN VERLIEZEN TAKKEN EN GAAN EEN KEER OMVALLLEN.'

AANLEIDING

Gemeente Westerveld dient conform de **zorgplicht** de eigen bomen van noodzakelijke zorg te voorzien. Dit is nodig om schades aan eigendommen van - en letsels bij - bewoners en passanten te voorkomen. Daarom is het nodig om bomen frequent te controleren en tijdig onderhoudsmaatregelen uit te voeren. Er is momenteel een grote achterstand in het onderhoud van het bomenbestand binnen gemeente Westerveld. Dit botst met de zorgplicht ten aanzien van boomveiligheid. In het Burgerlijk Wetboek artikel 6.162 staat omschreven wat het belang is van tijdig boomonderhoud:

"Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden. 1. Als onrechtmatige daad worden aangemerkt een inbreuk op een recht en een doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond. 2. Een onrechtmatige daad kan aan de dader worden toegerekend, indien zij te wijten is aan zijn schuld of aan een oorzaak welke krachtens de wet of de in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt." Burgerlijk wetboek artikel 6.162

Zorgplicht | De algemene zorgplicht die voor de meeste bomen geldt bestaat er uit dat er sprake moet zijn van regelmatig regulier onderhoud en regelmatige uitwendige controle op gebreken (boomveiligheidscontrole). Afhankelijk van leeftijd, omvang en groeiplaats gaat het om jaarlijkse tot vijfjaarlijkse controles.

Verhoogde zorgplicht | Als een boom op een plaats staat waarbij is te voorzien dat bij omvallen of takbreuk er aanzienlijke schade kan ontstaan, dan is er sprake van een verhoogde zorgplicht. In dat geval moet de boom minstens jaarlijks worden gecontroleerd en aanvullend onderhoud uitgevoerd worden om risico op schade te minimaliseren.

Onderzoeksplicht | Als uitwendige gebreken worden geconstateerd of als er andere aanwijzingen bestaan over een gebrek, dan dient nader onderzoek plaats te vinden en aanvullend onderhoud uitgevoerd te worden.

HUIDIGE SITUATIE

In het *Kwaliteitsplan Openbare Ruimte Westerveld (2008)* werd al een waarschuwing afgegeven. 20% van de bomen scoorde een Laag niveau op de technische staat. Het kwaliteitsplan stelde dat driejaarlijks het totale bomenbestand gecontroleerd moest worden en dat 150 bomen extra aandacht nodig hebben. In het kwaliteitsplan stond het scenario genoemd waarbij als het bestaande budget gehandhaafd blijft de bomen naar het niveau van Zeer laag zakken. Dit zou betekenen dat de vitaliteit van bomen blijvend achteruit gaat en het veel inspanning en geld zou kosten om de bomen vervolgens weer op 'gezond en veilig' niveau te krijgen.

Uit de recente rapportage *Perspectief bomenbeheer Gemeente Westerveld*, opgesteld door Bomenwacht Nederland, wordt duidelijk dat dit scenario volop speelt in gemeente Westerveld. Hieronder volgen enkele aandachtspunten, voortkomend uit deze rapportage:

ALGEMENE GEGEVENS

Het bomenbestand van gemeente Westerveld bestaat uit 54.000 bomen. 89% van deze bomen hebben onderhoudsbehoefte. 9.774 bomen zijn bomen zonder noemenswaardige afwijkingen. 6.750 bomen zijn attentiebomen, deze bomen hebben een zichtbaar gebrek wat echter geen aanleiding geeft voor een verhoogd risico. 30.510 bomen zijn aangemerkt als risicobomen, dit zijn bomen met een zichtbaar gebrek dat op het moment van controle aanleiding geeft tot een verhoogd risico (= een onveilige situatie). Het bomenbestand heeft een hogere leeftijd dan het landelijk gemiddelde. Er is onvoldoende aandacht en ruimte voor de bomen (geen beleid, geen bescherming en onvoldoende budget).

ACHTERSTAND IN ONDERHOUD

Het bomenbestand heeft een achterstand in onderhoud en is daardoor onveilig. Bij 56% van de risicobomen is sprake van achterstallig onderhoud; het landelijk gemiddelde ligt op ca. 33%. Cyclus van snoei ontbreekt, bomen worden zonder duidelijk cyclus gesnoeid wanneer het op basis van een melding, calamiteit of constatering nodig is. *(Iedere boom conform haar eigen ideale cyclus (afhankelijk van groeisnelheid, leeftijd en standplaats) te controleren en te snoeien is economisch onmogelijk, om helemaal geen snoeicyclus te volgen is het andere uiterste. Vanuit economisch en boomtechnisch oogpunt is de optimale snoeicyclus van 1 x per 3 jaar wenselijk).*

ONVOLLEDIGHEID BOMENDATA

Verder zijn de bomen voor het laatst in 2004 geïnventariseerd en vastgelegd in het Beheersysteem (uitgezonderd de bomen voor Rayon 4, die zijn in 2018 geïnventariseerd). 12% van alle bomen ontbreken in het Beheersysteem en zijn dus niet 'in the picture'. Verder zijn van 80% van de bomen geen gegevens bekend. Onvolledigheid van gegevens leidt tot discussie bij de uitvoering van onderhoud; sturingsinformatie mist en vertrouwen in het Beheersysteem ontbreekt. Om achterstallig onderhoud van bomen in te halen en periodieke controle uit te voeren is **aanvullend budget** nodig.

RISICO'S BIJ NIET DOORVOEREN VAN VERBETERINGEN

Schoon en heel | Er is sprake van een kortere vervangingscyclus, de leeftijd van bomen neemt af door hun kwijnende status. Er ontstaan dubbele toppen, doorhangende takken, armoede in de groeiplaats e.d. Als reactie op hun armoede kunnen bomen ook nog eens extreem veel vruchten maken (= veel natuurlijk afval), wat extra werkzaamheden en klachten tot gevolg heeft. Bomen worden ziek en de resistentie verslechterd.

Toegankelijk | Laanstructuren raken verwaarloosd, dit gaat ten koste van de toegankelijkheid en oriëntatie in de gemeente. Bewoners en passanten herkennen aan de bomen de plek. Daarnaast speelt ook de belevingswaarde een rol. Gezonde bomen 'nodigen mensen uit' en bomen met achterstallige snoei en/of dood hout 'schrikken mensen af'.

Veilig | Door de achterstand in onderhoud is bij een storm de kans op het omwaaien van bomen en uitbreken van (zware) takken groter. De meeste schade veroorzaakt door bomen en takken komt niet door een handelen maar juist door het nalaten om zorg aan de bomen te besteden. Eén van de eerste vragen in gevallen van schade is: wie is aansprakelijk voor de schade?

Door de onveilige factor vanwege de achterstand in onderhoud (wat mede veroorzaakt wordt door onvolledigheid van gegevens) voldoet gemeente Westerveld niet aan de zorgplicht, en is de gemeente aansprakelijk te stellen bij incidenten, in het licht van het Burgerlijk wetboek artikel 6.162. Het nalaten van tijdige controle en onderhoud is aan te merken als **onrechtmatige daad**, waarbij in geval van schade aan eigendommen van - en **letsels** bij - bewoners en passanten die veroorzaakt is door afbrekende takken of omvallen van de boom, gemeente Westerveld **aansprakelijk** is te stellen door de slachtoffers. Het risico is groot dat in de huidige staat van het bomenbestand de slachtoffers kunnen aantonen dat de boomeigenaar onvoldoende zorg (controle en onderhoud) heeft besteed aan de schadeveroorzakende afgebroken takken of omgevallen boom. In dat geval volgen hoge **schadeclaims** aan het adres van gemeente Westerveld. Daarbij is veroorzaakt letsel waarbij de gemeente aansprakelijk is niet in geld uit te drukken, er moet alles aan gedaan zijn om dat te voorkomen.

Duurzaam | Door de achterstand in onderhoud neemt het aantal meldingen en klachten toe (meldingen over dood hout, doorhangende takken e.d.). Dit betekent dat er hogere kosten gemaakt moeten worden vanwege calamiteiten-onderhoud. De kosten bij een ingreep aan één boom (na een melding) is ruim 10 x hoger dan wanneer de boom in een reguliere snoeironde gesnoeid wordt. Daarnaast is de kans op schadeclaims (schades aan eigendommen van - en letsels bij - bewoners en passanten) groter.

TEN SLOTTE

Gemeente Westerveld mag trots zijn op het grote bomenkapitaal, het aantal bomen per inwoner is 6x groter dan het landelijk gemiddeld. In het document Visie op de openbare ruimte (BrinQ), wordt in de gehouden enquête de bomen als belangrijkste voorzieningen en de verkeersveiligheid als belangrijkste eigenschap aangegeven door de respondenten! Daarom is onderhoud aan de bomen niet alleen om de zorgplicht en veiligheid noodzakelijk, maar ook om de economische – en belevingswaarde.

Opties voor fasering of niet uitvoeren					
1.	Ander kapbeleid invoeren				
<u>Toelichting</u>					
Wanneer we eerder gaan kappen in plaats van langer onderhoud plegen, dan zou dit een besparing op kunnen leveren. We zullen dan wel ons bomenbeleid aan moeten passen en dit ook toestaan voor de particuliere bomen. Dit heeft ook een impact op cultuurhistorie en laanstructuren en is niet duurzaam.					
<u>Risico's</u>					
Door het eerder kappen van bomen die een langere levensduur hebben, zou er kaalslag kunnen ontstaan. Hierdoor zou de gemeente, tijdelijk, minder aantrekkelijk kunnen worden voor toeristen.					
	2019	2020	2021	2022	2023
Extra aanvraag bij deze optie	€ 117.500	€ 117.500	€ 117.500	€ 117.500	€ 88.500
2.	De aanvraag faseren				
<u>Toelichting</u>					
De aanvraag die nu gedaan is om in vier jaar een bedrag van € 130.000 extra te benutten voor de inhaalslag. Je zou deze inhaalslag ook in zes jaar kunnen faseren.					
<u>Risico's</u>					
De genoemde risico's met betrekking tot claims blijft langer aanwezig.					
	2019	2020	2021	2022	2023
Extra aanvraag bij deze optie	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000

Advies vanuit de vakafdeling

Correctief handelen geeft op de lange termijn een hogere kostenpost dan preventief handelen! De kosten per boom per jaar worden bij achterstand in onderhoud steeds hoger, in plaats van lager. Er is steeds meer budget nodig om calamiteiten op te lossen en de achterstand op het onderhoud wordt steeds groter. Bovendien is veiligheid de belangrijkste factor. Nu is het risico op schade en letsel door afbrekende takken of omvallen van een boom te groot, de gemeente is verantwoordelijk om dit risico te beperken tot een minimum. Het is nodig om vanaf heden de bomen periodiek te gaan controleren en tijdige onderhoudsmaatregelen uit te voeren conform een frequente controle- en snoeycyclus, voor een veilig bomenbestand. De eerste stap is de achterstand in onderhoud wegwerken, en daar is de komende 4 jaar extra aanvullend budget voor nodig, dit zou eventueel over 6 jaar verspreid kunnen worden.

De belangrijkste argumenten voor een veilig bomenbestand:

Door het uitvoeren van regulier boomonderhoud, het controleren van bomen en het nemen van tijdige maatregelen op basis van de controles wordt het risico op takbreuk en stormschade tot een minimum beperkt. Daarmee wordt de kans op schade en letsel geminimaliseerd.

Gemeente Westerveld voldoet door het uitvoeren van controle en onderhoud aan de wettelijke zorgplicht.

Door op een juiste manier het bomenbestand te onderhouden en de bomen te monitoren wordt een vitaal bomenbestand gewaarborgd.

Gemeente Westerveld neemt haar verantwoordelijkheid door passende en tijdige maatregelen betreft controle, onderhoud en registratie uit te voeren.

Door alle maatregelen en onderzoeken te registreren wordt een compleet dossier opgebouwd waarmee (bij calamiteiten en schade) kan worden aangetoond dat gemeente Westerveld voldoet aan de wettelijke verplichtingen in het kader van de zorgplicht.

Om toch te kijken naar de mogelijkheden voor budgetverlaging zal meer inzicht moeten komen in het bomenbestand, de staat en de locatie van de bomen. Wanneer dat duidelijk is kan meer risico-gestuurd onderhoud plaatsvinden. Hierbij zal het onderhoud langs kern- en hoofdwegen volledig

uitgevoerd moeten worden en het bomenonderhoud langs de overige wegen in mindere mate. Hiervoor is inzicht van belang. Om dit te kunnen bewerkstelligen zou een extra incidenteel budget nodig zijn om de bomen in kaart te brengen.

4.6. Houtwallen en singels

Houtwallen en singels

Gemeente Westerveld is in het bezit van 127 houtwallen. Hiervoor is geen budget en bestaat geen onderhoudsprogramma. Onderhoud is echter wel noodzakelijk.

Onderdeel	Participatie	Desinvestering	Risico's	Recreatie	Capaciteit
Houtwallen en singels	nee	ja	nee	ja	ja

Door extra inzet van vrijwilligers zou het budget met ca. € 10.000 verlaagd kunnen worden. Alleen zitten we dan met verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid. Landschapsbeheer Drenthe kan hierin vanuit Streekbeheer en Stimuleringsbudgetten wellicht een rol spelen.

Aansprakelijkheid richting de vrijwilligers dient dan door de gemeente met bv een CAR verzekering gewaarborgd te zijn.

Houtwallen en singels					
	2019	2020	2021	2022	2023
Huidig budget	0	0	0	0	0
Benodigd budget	50.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Extra aanvraag	50.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Toelichting					
Behoud van de cultuurhistorische houtwallen is belangrijk voor het landschap in Westerveld. Dit is wat het landschap in onze gemeente ook uniek maakt. Houtwallen en singels moeten dus in stand worden gehouden. Een eenvormig uitgestrekt productieland past op veel plekken niet in de gemeente Westerveld.					
Dit kan deels door de inzet van vrijwilligers. Deels zou het kunnen door de inzet van Reestmond (ROVA), maar er zullen ook deels werkzaamheden op de markt gezet moeten worden om structureel onderhoud te plegen aan de houtwallen en singels. Dit is de enige manier om de veelal (historische houtwallen en singels) in stand te houden.					
Risico's					
Deze cultuurhistorische houtwallen zullen verdwijnen, waardoor het kenmerkende landschap verdwijnt.					
Opties voor fasering of niet uitvoeren					
1.	Meer inzet vrijwilligers				
Toelichting					
Door extra inzet van vrijwilligers zou het budget met ca. € 10.000 verlaagd kunnen worden. Van belang is dat we dan voldoende vrijwilligers hebben die deze taken kunnen uitvoeren (op dit moment verwachten we dat wel) en dat zij ook kunnen voldoen aan de veiligheidseisen die aan het werk gesteld worden. Daarnaast zijn wij wel verantwoordelijk en aansprakelijk, aangezien het op ons grondgebied wordt uitgevoerd. Landschapsbeheer Drenthe kan hierin vanuit Streekbeheer en Stimuleringsbudgetten wellicht een rol spelen. Met betrekking tot de veiligheid zouden we dit mee kunnen nemen in het traject van de veiligheidsdeskundige en met betrekking tot de aansprakelijkheid hebben we een vrijwilligersverzekering waar deze menen onder vallen.					
Risico's					
Het werk wordt niet uitgevoerd conform onze eisen en er zijn onvoldoende vrijwilligers om het werk uit te voeren.					
	2019	2020	2021	2022	2023
Extra aanvraag bij deze optie	€ 40.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000

Advies vanuit de vakafdeling

Bij voorkeur zouden we het extra budget ontvangen, om ervoor te zorgen dat dit cultuurhistorisch landschap in tact blijft en wordt onderhouden. De inzet met vrijwilligers zou zeker een optie zijn.

4.7. Speelplaatsen

Het gevraagde bedrag voor speellocaties is gebaseerd op het huidige aantal speellocaties en toestellen en om deze in stand te houden, bij vervanging te vernieuwen en te onderhouden. Dit is het gevolg van hetgeen is opgesteld in de BrinQ-visie.

Onderdeel	Participatie	Desinvestering	Risico's	Recreatie	Capaciteit
Speelterreinen	ja	nee	nee	nee	nee

In 2004 heeft er een bezuiniging op de speellocaties plaatsgevonden. In de Voorjaarsrapportage 2015 is hierover de volgende tekst opgenomen:

In 2004 heeft de gemeenteraad besloten om het aantal speellocaties en toestellen te verminderen. Hier is in 2005 mee gestart en dit traject is in 2012 afgerond. De hoofdlijnen van het toenmalige voorstel waren:

- *fasegewijze reductie van het aantal speellocaties en toestellen in overleg met de gebruikers*
- *speellocaties meer centraliseren, waardoor locaties ontstaan met meer speelwaarde*
- *het realiseren van nieuwe locaties in samenspraak met buurtverenigingen, dorpsgemeenschappen en scholen.*

Het verloop van de speeltoestellen en locaties is als volgt:

Omschrijving	2004	2010	2014
Speeltoestellen	480	314	341
Speellocaties	79	63	62

Hierbij zijn de voetbaldoelen niet meegenomen. Daarvan waren er in 2014 32 in onze gemeente.

Het college heeft opdracht gegeven om in dit onderzoek te bekijken wat het beleid van de omliggende buurgemeenten is ten aanzien van speeltoestellen en speellocaties en daarnaast om te onderzoeken of het ook mogelijk is om op een andere wijze speellocaties in stand te houden.

In omliggende gemeenten (Meppel, De Wolden en Midden-Drenthe) wordt verschillend met de speeltoestellen omgegaan. In Meppel zijn er 123 locaties met 605 toestellen, die allen door de gemeente worden onderhouden. In De Wolden onderhouden buurtverenigingen en bewoners de speelvoorzieningen. In Midden-Drenthe zijn 120 locaties met 800 toestellen.

Het verlagen van het beschikbare budget voor de speellocaties zal naast een financiële impact zeker ook een maatschappelijke impact hebben. De huidige speellocaties zijn tot stand gekomen door inzet van participatie. Bewoners hebben mogen meepraten, meedenken en meebeslissen. Gebleken is dat een aantal speellocaties maar beperkt worden gebruikt, o.a. door de sluiting van scholen en door bevolkingskrimp, en wellicht zouden kunnen worden opgeheven.

Naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek heeft het college besloten om een ombuiging op deze voorzieningen door te voeren en het beschikbare budget te verlagen. Dit levert een besparing op van € 82.500 in 2016 oplopend naar € 142.500 in 2019. Het budget dat vervolgens resteert blijft beschikbaar en kan op een andere wijze worden aangewend door de inzet van burgerparticipatie waarbij de burgers, buurten en dorpen nauw zullen worden betrokken. Wanneer de gemeenteraad met deze ombuiging en benaderingswijze instemt zal een stappenplan worden opgesteld waarin dit verder wordt uitgewerkt.

Op basis van hetgeen in 2004 en 2015 is besloten zou er geen uitzetting van het budget gevraagd mogen worden. Het in 2015 genoemde stappenplan is vanwege prioritering en personele bezetting niet uitgevoerd. De optie is om de bezuiniging van 2015 toch te continueren. Dat zou betekenen dat er in 2019-2020 een stappenplan wordt opgesteld. Op basis van het beschikbare budget zal worden bepaald hoeveel speellocaties en speeltoestellen wel onderhouden en vervangen kunnen worden. Op grond van de demografische gegevens zal worden bepaald welke speellocaties in stand blijven. De overige locaties zullen, in overleg met de inwoners, worden verwijderd en ingericht worden als plantsoen of grasveld.

5. Voorziening groot onderhoud wegen 2019-2028

Terugblik:

In het kader van de ombuigingen in 2011 is op basis van het kwaliteitsplan voor de openbare ruimte (KOR) een wegenbeheerplan opgesteld voor de periode 2011-2024. Een wegenbeheerplan geeft inzicht in de jaarlijkse kosten voor klein onderhoud, groot onderhoud, vervanging en reconstructie van wegen. Om het benodigde groot onderhoud uit te kunnen voeren moeten er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. Omdat de kosten voor groot onderhoud jaarlijks fluctueren is gekozen om hiervoor een egalisatievoorziening in te stellen. Hiermee worden grote pieken in de uitgaven opgevangen. Een belangrijke spelregel hierbij is dat de voorziening gedurende de looptijd van het wegenbeheerplan een positief saldo moet vertonen (Besluit Begroting en Verantwoording). Hiervoor is een termijn van tien jaar gekozen, dit is de minimale termijn voor een langdurige voorziening. Naast de voorziening ten behoeve van groot onderhoud is voor klein onderhoud een vast jaarlijks budget van € 180.000 beschikbaar en worden benodigde kredieten voor vervanging en reconstructie jaarlijks in de Voorjaarsrapportage aangevraagd.

Verloop van de voorziening 2011 tot nu:

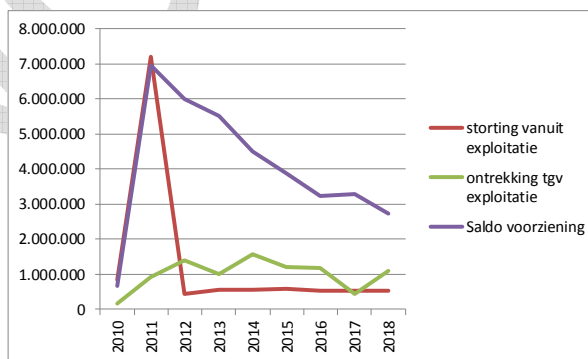
Bij het instellen van de voorziening voor groot onderhoud wegen is in 2011 een eenmalige storting van € 6.500.000 gedaan gevolgd door een jaarlijkse dotatie van gemiddeld € 522.000.

Voor de uitvoering van groot onderhoud is in de afgelopen 8 jaar gemiddeld € 0,47 per m² uitgeven. (landelijke richtlijn voor een basisniveau bedraagt € 1 m²). Dit komt neer op gemiddeld € 1.050.000 per jaar. Om aan het ambitieniveau te voldoen haalden we jaarlijks dus meer uit de voorziening dan er in werd gestort, hierdoor teren we langzaam in op de voorziening.

De actuele stand van de voorziening was op 31 december 2018 € 2.718.000. Bij gelijkblijvende uitgaven en jaarlijkse dotatie betekent dit dat de voorziening medio 2021 negatief zou raken. Dan is het doel van de voorziening niet meer aanwezig, daarnaast mag dit ook niet conform de regels van het BBV. Het verloop van de voorziening in de afgelopen jaren was als volgt:

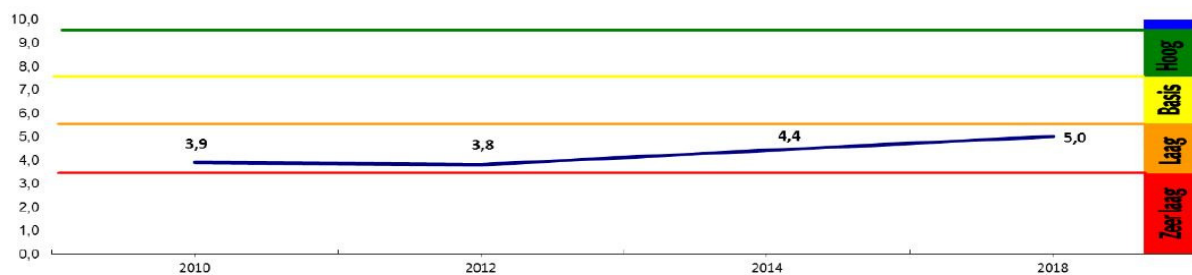
Tabel 1: Verloop van de voorziening 2010-2018

Jaar	storting vanuit exploitatie	ontrekking tgv exploitatie	Saldo voorziening
2010	838.400	172.068	666.332
2011	7.188.400	921.984	6.932.748
2012	433.400	1.391.576	5.974.572
2013	550.000	1.004.910	5.519.662
2014	550.000	1.560.020	4.509.642
2015	577.500	1.201.608	3.885.534
2016	515.000	1.162.193	3.238.341
2017	515.000	455.735	3.297.606
2018	515.000	1.094.686	2.717.920

Kwaliteitsontwikkeling areaal 2010-2018

In de afgelopen 8 jaar is 4 maal een globale visuele weginspectie uitgevoerd. De inspecties vormen de basis voor het beheer van wegen. Door alle schadebeoordelingen om te rekenen naar rapportcijfers ontstaat een goed beeld van de huidige kwaliteit en het verloop van kwaliteit in de tijd. Onderstaande figuur geeft inzicht in de kwaliteit van het totale areaal asfalt en elementverhardingen. De grafiek laat zien dat met de inzet van de beschikbare financiële middelen het kwaliteitsniveau de laatste jaren gemiddeld genomen op een laag kwaliteitsniveau hebben weten te houden.

Actualisatie wegenbeheerplan

In 2018 is het wegenbeheerplan geactualiseerd voor de periode 2018-2032. Hierbij is de technische kwaliteit van alle wegverhardingen zoals asfaltwegen, klinkerwegen, betonwegen en fietspaden etc. in beeld gebracht. Daarnaast zijn ook de beheergegevens gecomplementeerd zodat er preciezer en nauwkeuriger gepland kan worden. De uitkomsten van deze actualisatieslag laten zien dat er gedurende de looptijd van het nieuwe wegenbeheerplan gemiddeld € 1.390.000 per jaar voor de komende tien jaar nodig is. Dit betekent dat de jaarlijkse kosten van € 1.050.000 met ca. € 340.000 omhoog gaan om aan het huidige ambitieniveau en daarmee aan de basisvoorwaarden van de BrinQ-visie te kunnen voldoen.

Oorzaak verhogen jaarlijkse onderhoudskosten

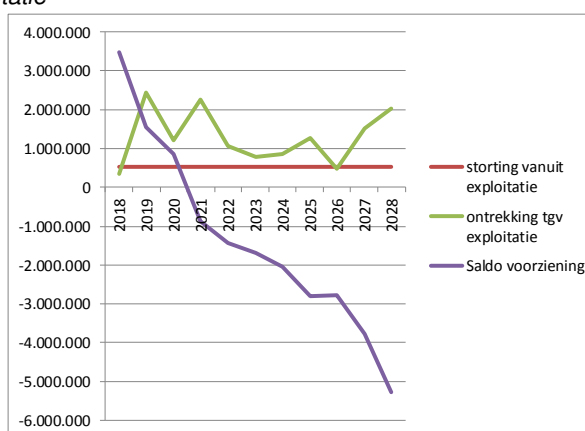
Op basis van het oude kwaliteitsplan voor de openbare ruimte is in 2009 gestart met onderhoud van het wegenareaal op een kwaliteitsniveau basis. Dit is tijdens de ombuigingen in 2011 naar beneden bijgesteld. Er is toen gekozen voor een mix van kwaliteitsniveau laag en basis. Dit betekent dat voor het 87% van het areaal, zoals wegen in het buitengebied en woongebieden een laag kwaliteitsniveau geldt. Het verlagen van onderhoudsniveaus betekent op korte termijn een besparing omdat onderhoud niet wordt uitgevoerd en kan worden uitgesteld, maar op de langere termijn betekent het juist dat er meer, zwaardere en kostbaardere onderhoudsmaatregelen noodzakelijk zijn. Dat zien we dus nu terug.

Gevolgen voor de dotatie aan de voorziening

Deze hogere uitgaven voor groot onderhoud wegen heeft ook gevolgen voor de dotatie aan de voorziening. Wanneer de dotatie van € 515.000 in stand zal blijven, dan ziet het beeld er voor de komende tien jaar als volgt uit:

Tabel 2: Verloop van de voorziening bij huidige dotatie

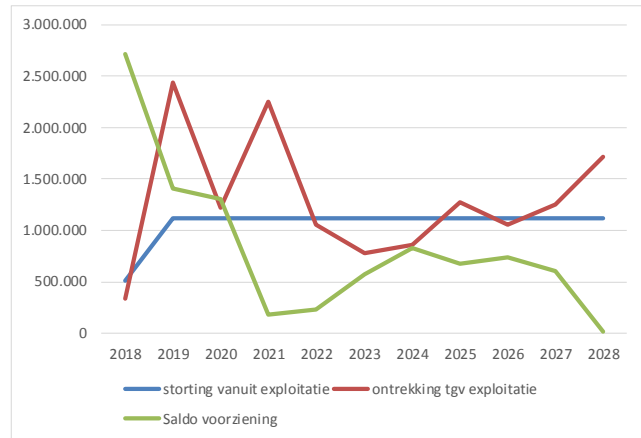
Jaar	storting vanuit exploitatie	ontrekking tgv exploitatie	Saldo voorziening
2018	515.000	336.747	3.475.859
2019	515.000	2.434.519	1.556.341
2020	515.000	1.218.042	853.299
2021	515.000	2.248.904	-880.605
2022	515.000	1.060.635	-1.426.240
2023	515.000	783.565	-1.694.805
2024	515.000	860.243	-2.040.048
2025	515.000	1.274.095	-2.799.143
2026	515.000	485.685	-2.769.828
2027	515.000	1.506.457	-3.761.285
2028	515.000	2.032.330	-5.278.615

We voldoen hiermee niet aan het BBV en daarnaast is er geen voorziening om uit te putten. De dotatie zal moeten worden verhoogd naar € 1.120.000 een stijging van € 605.000 ten opzichte van de huidige dotatie. Het plaatje ziet er dan als volgt uit:

Tabel 3: Verloop van de voorziening bij hogere dotatie

Jaar	storting vanuit exploitatie	ontrekking tgv exploitatie	Saldo voorziening
2018	515.000	336.747	2.717.920
2019	1.120.000	2.434.519	1.403.401
2020	1.120.000	1.218.042	1.305.359
2021	1.120.000	2.248.904	176.455
2022	1.120.000	1.060.635	235.820
2023	1.120.000	783.565	572.255
2024	1.120.000	860.243	832.013
2025	1.120.000	1.274.095	677.917
2026	1.120.000	1.055.685	742.232
2027	1.120.000	1.256.457	605.775
2028	1.120.000	1.712.330	13.445

Op deze wijze voldoen wij aan het BBV en kunnen we al het onderhoud dat is gepland uitvoeren.

Huidig beleid, risico's en wettelijke kaders en regelgeving

In maart 2018 is de visie op de openbare ruimte (BrinQ) door de gemeenteraad vastgesteld. Uitgangspunt hierbij is dat de openbare ruimte minimaal aan de basisvoorwaarden schoon, heel, veilig en duurzaam moet voldoen. Bij de actualisatie van het wegenbeheerplan is hier rekening mee gehouden. Om aan het technisch minimum van de BrinQ-visie te kunnen voldoen moet er minimaal verantwoord, stabiel en toekomstbestendig wegenonderhoud worden toegepast. Om dit te bereiken passen we gedifferentieerd onderhoud toe volgens het ambitieniveau van het KOR waarbij gebruik wordt gemaakt van een mix van kwaliteitsniveau laag en basis. Wanneer onderhoud niet of maar gedeeltelijk volgens het wegenbeheerplan worden uitgevoerd brengt dat de volgende risico's met zich mee:

- groot risico op kapitaalsvernietiging;
- het aantal wegen waarbij de veiligheid van de weggebruiker niet meer gegarandeerd kan worden zal toenemen;
- een toename van aansprakelijkheidsclaims;
- een sterke toename van de onderhoudsbehoefte van wegen en het daarvoor benodigde onderhoudsbudget;
- verslechtering van comfort voor de weggebruiker;
- een toename van de kosten voor dagelijks 'klein' onderhoud en klachtafhandeling.

Naast deze risico's zijn er ook de wettelijke kaders en regelgeving waar we rekening mee moeten houden.

- Wegenwet: in de Wegenwet is de onderhoudsplicht voor de wegen geregeld. De Wegenwet vereist van een wegbeheerder goed 'rentmeesterschap'. Dit betekent dat de gemeente ervoor moet zorgen de het kapitaal dat in de wegen is geïnvesteerd, in stand blijft door het tijdig plegen van onderhoud. De Wegenwet verplicht wegbeheerders om de aan hen toegewezen wegen in goede staat te houden.
- Wegenverkeerswet: Deze wet beroept zich op de publiekrechtelijke zorg van de wegbeheerder voor de veiligheid van de weggebruiker en voor het borgen van de functionaliteit van de wegen.
- Burgerlijk Wetboek: In het Burgerlijk Wetboek is risico- en schuldaansprakelijkheid geregeld. De wegbeheerder is aansprakelijk voor schade, als de weg niet voldoet aan de eisen die men daaraan in gegeven omstandigheden mag stellen en daardoor gevaar voor personen of zaken oplevert. Daarnaast moet de gemeente in geval van schuldaansprakelijkheid kunnen aantonen dat inspectie en onderhoud van wegen met optimale zorg wordt uitgevoerd. Deze

Wet bevat geen strakke normen en richtlijnen voor het onderhoud maar onderstreept wel het belang van duidelijke beleidskaders waarbinnen de weginfrastructuur moet worden beheerd.

- Wet Milieubeheer/bouwstoffenbesluit: In deze wetgeving zijn zaken omtrent geluid, bebakening, markering en (her) gebruik van bouwstoffen geregeld. Deze wetgeving heeft doorgaans een kostenverhogend effect op het beheer en onderhoud.

In navolging besluit begroting en verantwoording (BBV) gemeenten en provincies dient het wegenbeheerplan actueel en vastgesteld te zijn. De Gemeente- en Provinciewet schrijven voor dat gemeenten en provincies jaarlijks begrotings- en verantwoordingstukken moeten opstellen. Het BBV schrijft voor dat de paragraaf kapitaalgoederen een verplicht onderdeel is van de beleidsbegroting met als uitgangspunt het instant houden van kapitaalgoederen. Wanneer uit de paragraaf kapitaalgoederen blijkt dat het onderhoud van de wegen niet voldoet kan dit ervoor zorgen dat de provincie (onze toezichthouder) ons onder preventief toezicht kunnen stellen. Dat betekent dat de begroting of wijzigingen daarvan vooraf goedkeuring van de toezichthouder behoeven. Daarbij zal de provincie dan nadruk leggen op het onderhoud van de wegen. Wanneer de voorziening niet wordt gevuld conform een plan dat voldoet aan de richtlijnen, zou dit ook tot een aangepaste verklaring van de accountant kunnen leiden.

Kosten vs. m²

Gemeente Westerveld heeft ca. 2.200.000 vierkante meter aan wegverhardingen in beheer en onderhoud. Om een wegenareaal op een basisniveau te kunnen onderhouden moet rekening worden gehouden met ca. € 1 per m² onderhoudsbudget. Voor gemeente Westerveld zou dit neer komen op een jaarlijks budget van € 2.200.000. Op basis van het geactualiseerde wegenbeheerplan vragen wij circa € 0,63 per m² om aan het ambitieniveau (en dus BrinQ) te kunnen voldoen. Dat is € 0,16 per m² hoger dan dat er in de afgelopen 8 jaar per m² aan onderhoud is besteed en ligt nog ruim onder het gemiddelde van € 1 m².

Besparingsopties onderhoudskosten

Om de jaarlijkse dotatie minder snel te laten stijgen is binnen kwalitatieve planning (planjaar 1 t/m5) van het wegenbeheerplan gekeken of er wegen zijn waar de voorgestelde onderhoudsmaatregel aangepast, afgezwakt of uitgesteld kan worden. Wegen die hiervoor in aanmerking komen zijn bijvoorbeeld:

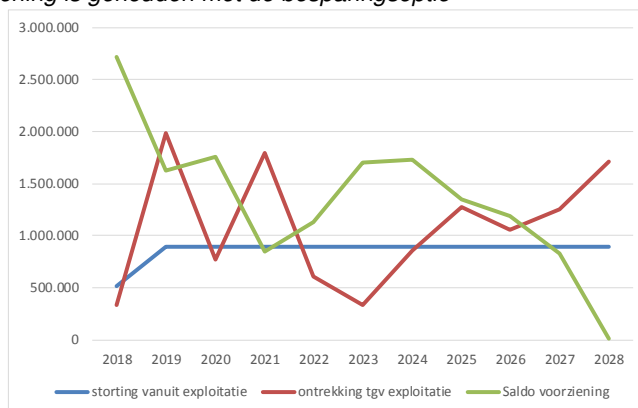
- Doodlopende wegen waar geen woningen aan staan of wegen met uitsluitend een agrarische functie.
- Wegen met een gecombineerde functie van zowel agrarisch gebruik als knooppuntenfietsroute omvormen naar een betonverharding.
- Een afgezwakte onderhoudsmaatregel toepassen zonder dat dit meteen tot kapitaalsvernietiging leidt.
- Tot slot zijn een aantal wegen in de planning gekomen terwijl deze al ingepland stonden voor groot onderhoud en in 2018 zijn uitgevoerd of waar een krediet voor beschikbaar was.

Dit kan een totale besparing van circa € 2.251.000 opleveren.

Daarnaast is in de jaren 2024 tot en met 2028 gekeken welke wegen hierin staan die we nog kunnen uitstellen. Dat levert ook een besparing op van € 952.000 in die jaren. Met deze voorgaande aanpassingen zou dit betekenen dat de jaarlijkse dotatie niet met € 605.000 maar met € 380.000 zal toenemen. Het verloop van de voorziening ziet er dan als volgt uit.

Tabel 4: Verloop van de voorziening waarbij rekening is gehouden met de besparingsoptie

Jaar	storting vanuit exploitatie	ontrekking tgv exploitatie	Saldo voorziening
2018	515.000	336.747	2.717.920
2019	895.000	1.984.390	1.628.530
2020	895.000	767.914	1.755.616
2021	895.000	1.798.776	851.840
2022	895.000	610.506	1.136.334
2023	895.000	333.437	1.697.897
2024	895.000	860.243	1.732.655
2025	895.000	1.274.095	1.353.559
2026	895.000	1.055.685	1.192.874
2027	895.000	1.256.457	831.417
2028	895.000	1.712.330	14.087

Advies vanuit de vakafdeling

Op basis van de actualisatie van het wegenbeheersplan vinden wij het noodzakelijk om de dotatie aan de voorziening te verhogen met € 605.000. Op die manier kunnen wij het geplande groot onderhoud aan de wegen uitvoeren op het niveau dat is vastgesteld. We lopen dan beperkte risico's op aansprakelijkheidsclaims en voldoen aan de wettelijke eisen. Daarentegen zou met de beschreven optie het risico ook beperkt zijn, maar dan moeten er wel keuzes worden gemaakt over de omvorming van wegen.

6. Voorziening riolering

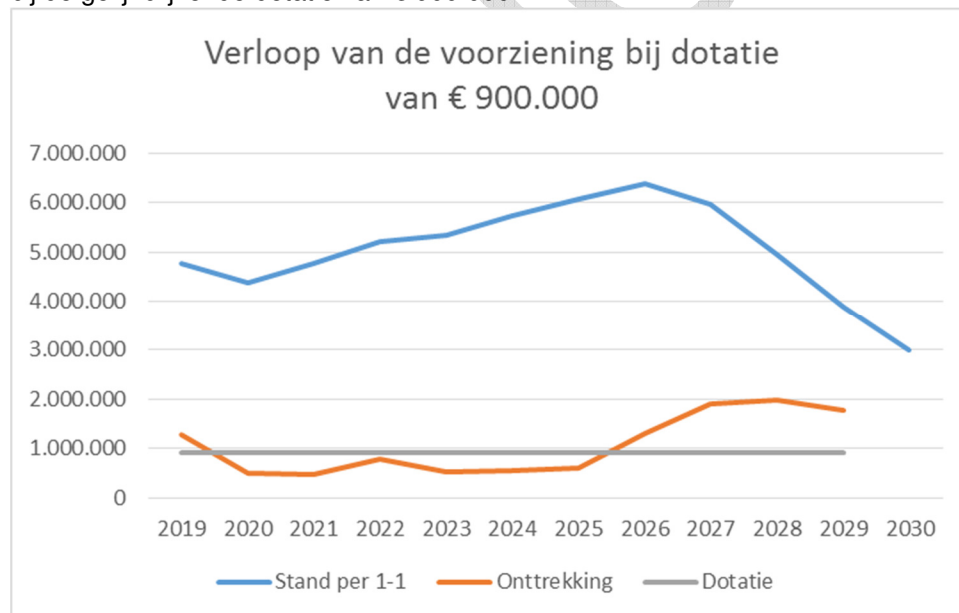
Algemeen

De voorziening riolering is ingesteld om ervoor te zorgen dat de jaarlijkse uitgaven constant blijven ook wanneer de investeringen per jaar verschillen. De voorziening riolering heeft twee doelen, ten eerste is deze voorziening ter dekking van de investeringen. De investeringen worden ineens uit de voorziening onttrokken en de voorziening wordt niet gebruikt voor de dekking van de kapitaallasten. Er is namelijk voor de termijn van de voorziening (gerekend wordt met tien jaar) een soort van ideaalcomplex, waarbij de dotatie aan de voorziening gelijk is aan de investeringen in de komende tien jaar. Het tweede doel van de voorziening riolering is om de schommelingen in de budgetuitgaven te dekken. Wanneer het ene jaar iets meer is uitgegeven en het andere jaar iets minder, kan dit via de voorziening lopen en hoeven daardoor de tarieven niet te fluctueren. Dat is namelijk het gevolg van het instellen van de voorziening, de jaarlijkse uitgaven zijn redelijk gelijk, waardoor het tarief ook redelijk gelijk kan blijven.

Het financiële proces van riolering is een gesloten systeem, daarmee wil zeggen dat alle gelden die binnenkomen of eruit gaan gedekt moeten worden door de rioolheffing. Overtollige bedragen moeten weer terugvloeien naar de burger. Daar kan dus de voorziening voor gebruikt worden, zodat op de lange termijn (tien jaar) de tarieven dekkend zijn. Het Watertakenplan heeft een looptijd t/m 2021. Bij het vaststellen van de planperiode 2022 - 2027 is het een natuurlijk moment om de voorziening opnieuw te beschouwen.

Huidige stand van de voorziening

Per 1 januari 2019 is de stand van de voorziening € 4.750.000. De afgelopen jaren zijn er een aantal kredieten doorgeschoven omdat voorbereiding (mede door participatie) meer tijd heeft gevraagd. Door risico gestuurd beheer zijn ook een aantal kredieten vrij komen te vallen. Hierdoor is de voorziening opgelopen. Op basis van de kredieten die op dit moment actief zijn en de kredieten voor de komende tien jaar op basis van het watertakenplan is een overzicht gemaakt van het verloop van de voorziening bij de gelijkblijvende dotatie van € 900.000.

De stand van de voorziening op 31 december 2029 is dan € 3.000.000. De voorziening is hiermee dus meer dan toereikend ter dekking van de investeringen.

Daarnaast is de afgelopen jaren gebleken dat het gebudgetteerde bedrag voor exploitatie te hoog is. Deze budgetten zijn niet allemaal nodig voor de uitgaven die in één jaar worden gedaan. De ruimte in deze uitgaven is naar schatting € 73.000 per jaar.

We merken dat de begroting en de werkelijkheid in de afgelopen jaren wat uit elkaar is gelopen. De voorziening is opgelopen en daarmee zijn eigenlijk de tarieven te hoog geweest. Om dit recht te trekken is het goed om de thermometer erin te steken en te beoordelen hoe de begroting en de werkelijkheid weer dicht bij elkaar kunnen komen. De hierna genoemde opties zijn mogelijkheden om dit te realiseren.

Mogelijkheden voor de toekomst

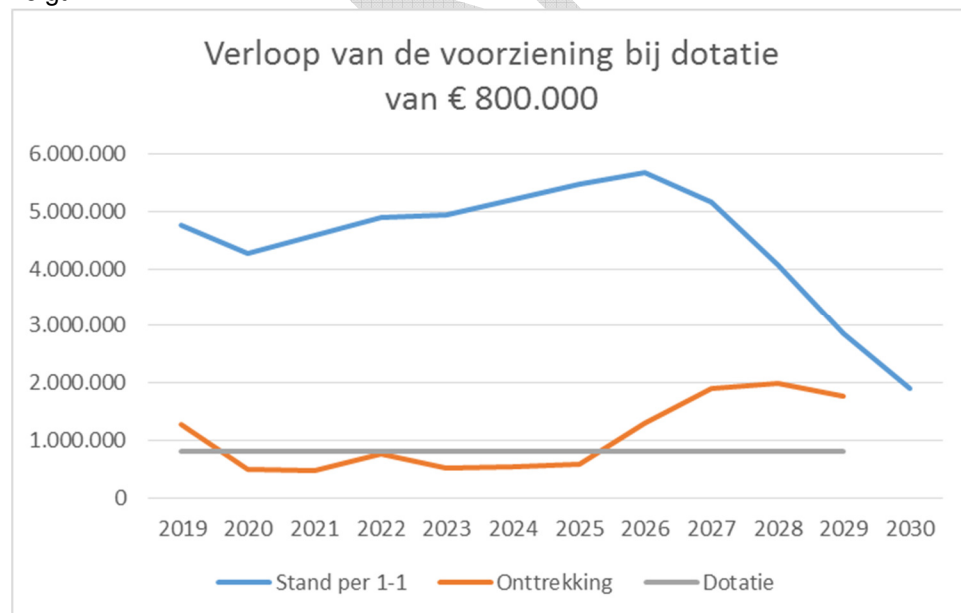
Er zijn drie opties om met de rioolheffing en daarmee de voorziening om te gaan. Deze opties worden hierna uitgewerkt. Tevens worden de risico's hierbij aangegeven. Door het verlagen van de rioolheffing bestaat de mogelijkheid om de onroerend zaakbelasting te verhogen, waarbij de lasten voor de inwoners van onze gemeente gelijk blijven.

Optie 1: geen aanpassing

De dotatie is in het verleden gebaseerd op het watertakenplan 2016 - 2021. Op basis hiervan zouden we deze dotatie in stand kunnen houden, waarmee de tarieven voor rioolheffing gelijk blijven. Nadeel hiervan is dat de voorziening te ruim is voor de dekking. Hiermee zouden we het risico kunnen lopen dat de belastingplichtigen bezwaar in gaan dienen, omdat ze teveel betalen. Zo'n bezwaar is de afgelopen jaren al door de woningbouwverenigingen ingediend, omdat zij van mening zijn dat de begrote bedragen afwijken van de werkelijkheid en zij dus teveel betalen. Conform het BBV berekenen wij de rioolheffing op basis van de begroting. Dat is de juiste grondslag, maar de begroting zou wel realistisch moeten zijn. Naar nu blijkt lopen deze uit elkaar en zou het niet goed zijn om geen aanpassing door te voeren.

Optie 2: verlaging van de dotatie op basis van de investeringen

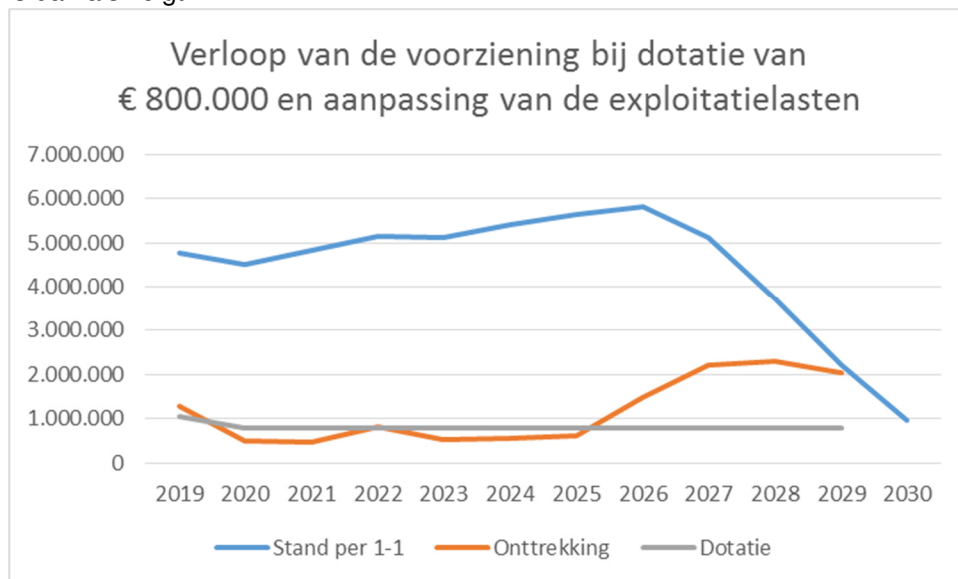
Aangezien de investeringen de afgelopen jaren wat achter zijn gebleven en ook een deel van de kredieten is vrij komen te vallen, is de voorziening opgelopen. Wanneer we de dotatie aan de voorziening verlagen met € 100.000 van € 900.000 naar € 800.000, dan kunnen we hetgeen de afgelopen jaren teveel is gedoteerd aan de voorziening weer inhalen. Dit zou een verlaging op de opbrengst rioolheffing betekenen. Risico in deze is dat de voorziening terugloopt naar € 1.900.000, de ruimte voor de jaren erna wordt dan enigszins beperkt. Het verloop van de voorziening is dan als volgt:

Optie 3: Naast het verlagen van de dotatie op basis van de investeringen en tevens een verlaging van de exploitatielasten met de ruimte in het budget doorvoeren.

Zoals aangegeven zit er binnen het exploitatiebudget een jaarlijkse ruimte van € 73.000. Wanneer we dit budget verlagen, kan ook de opbrengst rioolheffing met dit bedrag verlaagd worden. Gevolg

hiervan is wel dat schommelingen in de budgetten opgelost moeten worden via de voorziening en dit ook zijn gevolgen heeft op de voorziening. Dit heeft ermee te maken dat de voorziening ook rekening houdt met de overschotten die ten gunste van de voorziening komen. Het verloop van de voorziening is dan als volgt:

Risico hierbij is dat de voorziening per 31 december 2029 op € 1.000.000 uitkomt en er dus niet veel ruimte meer aanwezig is. Over drie jaar wordt met de vaststelling van het Watertakenplan 2022 - 2017 de voorziening weer herzien en komen de jaren 2030-2032 qua investering erbij. Het zou dan kunnen dat het tarief voor de rioolheffing weer verhoogd moet worden om de voorziening voor tien jaar kostendekkend te houden.

Advies vanuit de vakafdeling

Vanuit Openbare Ruimte wordt voorgesteld om optie 2 door te voeren, aangezien bij optie 3 de voorziening wel erg laag komt na tien jaar en er onvoldoende ruimte is om schommelingen en toekomstige mogelijke klimaatmaatregelen op te vangen.

Invloed verlaging rioolheffing

Wanneer de lasten voor riolering en daarmee de dotatie aan de voorziening riolering verlaagd kan worden met € 100.000 of € 173.000, kan hiermee ook de rioolheffing worden verlaagd. Deze lagere heffing kan worden ingezet om de onroerend zaakbelasting met hetzelfde bedrag te verhogen. Daarmee zijn de lasten voor de burger nagenoeg gelijk, maar heeft de gemeente geld vrij gespeeld om dit in te zetten als algemeen middel ter dekking van het resultaat.

7. Conclusie en draaiknoppen

Op basis van de voorgaande hoofdstukken zijn de noodzaak, mogelijkheden en risico's in kaart gebracht. De aanvraag en de genoemde opties zijn als volgt:

<u>Initiële aanvraag</u>					
BrinQ	515.200	470.200	470.200	470.200	340.200
Dotatie voorziening groot onderhoud wegen	605.000	605.000	605.000	605.000	605.000
Totale aanvraag	1.120.200	1.075.200	1.075.200	1.075.200	945.200
<u>Opties</u>					
<i>BrinQ</i>					
Verkeer en vervoer, geen extra budget	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Sloten en bermen, 1. alleen regulier onderhoud	-86.800	-86.800	-86.800	-86.800	-86.800
Sloten en bermen, 2. alleen achterstanden wegwerken	-126.000	-126.000	-126.000	-126.000	-126.000
Sloten en bermen, 3. langere spreiding achterstanden wegwerken	-34.338	-34.338	-34.338	-34.338	-34.338
Plantsoenen, omvorming over een langere termijn doorvoeren	-12.150	-12.150	-12.150	-37.150	-42.150
Bomen; ander kapbeleid invoeren	-26.000	-26.000	-26.000	-26.000	
Bomen; aanvraag fasen in 6 jaar	-43.500	-43.500	-43.500	-43.500	-13.500
Houtwallen en singels	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Speelplaatsen, bezuiniging continueren	-110.150	-90.150	-90.150	-90.150	-90.150

De genoemde opties kunnen niet cumulatief worden genomen, aangezien er dubbelingen in zitten. Dat is bijvoorbeeld bij het onderdeel sloten en bermen het geval. Daar is het niet mogelijk alle drie de opties door te voeren, want optie 2 en 3 gaan over hetzelfde bedrag, maar hebben een anderen insteek.

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Voorziening riolering</i>					
Verlagen dotatie met € 100.000 en verhogen van de onroerend zaakbelasting	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Verlagen dotatie met € 100.000 en exploitatielasten en verhogen van de onroerend zaakbelasting	-173.000	-173.000	-173.000	-173.000	-173.000

Met betrekking tot de voorziening riolering wordt ervan uitgegaan dat deze verlaging van de rioolheffing wordt gebruikt voor de verhoging van de onroerend zaakbelasting.

Scenario's

Om de genoemde opties samen te vatten en inzicht te geven in de extra aanvraag zijn een aantal scenario's in beeld gebracht. Deze worden hierna uitgewerkt.

Eerste zullen de scenario's ten aanzien van de kosten uitgewerkt worden in de scenario's 1 tm 4, daarna zal naar de dekkingsmogelijkheden vanuit de onroerend zaakbelasting d.m.v. verlaging van de rioolheffing worden gekeken in de scenario's A en B.

Scenario 1 Alle aanvragen honoreren

Wanneer alle aanvragen worden gehonoreerd en de besparing uit rioolheffing wordt ingezet voor een verhoging van de onroerend zaakbelasting dan zal dit de volgende uitzetting van de begroting betekenen.

	2019	2020	2021	2022	2023
Scenario 1 alles honoren					
Aanvraag totaal	1.120.200	1.075.200	1.075.200	1.075.200	945.200

Scenario 2, Geen van de aanvragen honoreren

Wanneer geen van de aanvragen wordt gehonoreerd en ook de besparing op de rioolheffing niet wordt doorgevoerd dan betekent dit geen uitzetting van de begroting.

	2019	2020	2021	2022	2023
Scenario 2 geen van de aanvragen honoreren					
Aanvraag	0	0	0	0	0

Scenario 3. De adviezen van de vakafdelingen volgen

Bij elk van de onderdelen is aangegeven welk advies de vakafdeling geeft. Wanneer deze adviezen worden gevolgd dan zou dit de volgende uitzetting van de begroting betekenen.

Scenario 3 adviezen vakafdelingen					
Aanvraag totaal	1.120.200	1.075.200	1.075.200	1.075.200	945.200
Verkeer en vervoer, geen extra budget	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Plantsoenen, omvorming over een langere termijn doorvoeren	-12.150	-12.150	-12.150	-37.150	-42.150
Aanvraag na verwerken scenario 3	1.103.050	1.058.050	1.058.050	1.033.050	898.050

Scenario 4. De risico's beperken

Bij elk onderdeel zijn ook de risico's die we lopen aangegeven. Wanneer we de risico's zoveel mogelijk willen beperken, maar toch ook de budgetten aan willen passen, dan zouden we de volgende opties door kunnen voeren en komt dit uit op de volgende uitzetting in de begroting.

	2019	2020	2021	2022	2023
Scenario 4 risico's beperken					
Aanvraag totaal	1.120.200	1.075.200	1.075.200	1.075.200	945.200
Verkeer en vervoer, geen extra budget	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Sloten en bermen, 3. langere spreiding achterstanden wegwerken	-34.338	-34.338	-34.338	-34.338	-34.338
Plantsoenen, omvorming over een langere termijn doorvoeren	-12.150	-12.150	-12.150	-37.150	-42.150
Bomen; aanvraag faseren in 6 jaar	-43.500	-43.500	-43.500	-43.500	-13.500
Houtwallen en singels	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Speelplaatsen, bezuiniging continueren	-110.150	-90.150	-90.150	-90.150	-90.150
Besparingsopties onderhoudskosten wegen	-225.000	-225.000	-225.000	-225.000	-225.000
Aanvraag na verwerken scenario 4	680.062	655.062	655.062	630.062	525.062

Om een deel van deze kosten te kunnen dekken is er de mogelijkheid om de rioolheffing te verlagen en deze in te zetten voor de verhoging van de onroerend zaakbelasting. Hiermee blijven de lasten voor de inwoners nagenoeg gelijk. Hiervoor zijn twee scenario's uitgewerkt op basis van hetgeen is opgenomen in het hoofdstuk riolering.

Scenario A. De dotatie aan de voorziening aanpassing o.b.v. de huidige stand

Op basis van de huidige stand van de voorziening en de investeringen die de komende tien jaar gedaan worden blijkt dat de voorziening ruim toereikend is. Hiermee kan de dotatie met € 100.000 verlaagd worden om dit alles nog te kunnen dekken. Dit zou daarmee een verhoging van de OZB kunnen impliceren van € 100.000.

	2019	2020	2021	2022	2023
Scenario A aanpassing dotatie o.b.v. huidige stand					
Verlagen rioolheffing en verhogen OZB	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000

Scenario B. De dotatie aan de voorziening aanpassen o.b.v. de huidige stand en de reële exploitatielasten

Hierbij is naast de aanpassing van de voorziening op de toekomstige investeringen ook naar de ruimte in de exploitatielasten gekeken. Deze ruimte is € 73.000 per jaar, waardoor ook de rioolheffing hieraan aangepast kan worden. Daarmee kan dan de OZB verhoogd worden.

	2019	2020	2021	2022	2023
Scenario B aanpassing dotatie o.b.v. exploitatie					
Verlagen rioolheffing en verhogen OZB	-173.000	-173.000	-173.000	-173.000	-173.000